

СТАНОВИЩЕ

от доц. Цветелина Милчева Петрова-Готова, дм
Доцент към Катедра по икономика на здравеопазването при ФОЗ,
МУ - София

на дисертационен труд на Мария Здравкова Димитрова на тема:
**„ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО И ОТРАЖЕНИЕТО МУ ВЪРХУ
ИКОНОМИКАТА НА СТРАНАТА“**

с научен ръководител доц. Цветелина Петрова-Готова, дм

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”, област на висше
образование: 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление: 7.4.
„Обществено здраве“, докторска програма „Социална медицина и организация на
здравеопазването и фармацията“

Съгласно Заповед № РК 36-1159/09.07.2018 г. на Ректора на МУ-София съм
определен като вътрешен член на научно жури да представя становище на
дисертационния труд на Мария Здравкова Димитрова на тема „Здравето на населението
и отражението му върху икономиката на страната“ за присъждане на образователна и
научна степен „доктор“ по докторска програма „Социална медицина и организация на
здравеопазването и фармацията“, професионално направление 7.4. Обществено здраве,
от област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

I. Обща характеристика на труда

Представеният за становище дисертационен труд на Мария
Здравкова Димитрова е в обем 186 стандартни страници и е структуриран
по следния начин: *Въведение; Литературен обзор*, включващ анализ на
финансовото състояние на здравеопазването у нас и анализ на
демографското състояние; *Цел, задачи и методичен подход; Анализ на
результатите*, който включва анализ на основните показатели за

краткосрочните обезщетения поради „Общо заболяване“ и „Трудова злополука и професионална болест“, изплащани от ДОО; анализ на икономическите и социални показатели, имащи отношение към здравното състояние на населението и икономиката на страната, както и анализ на резултатите от проведено анкетно проучване сред пациентите; *Насоки за подобряване здравния статус на населението*; *Изводи*; *Препоръки*; *Приноси и Използвана литература*. Илюстриран е с 15 таблици, 55 фигури и едно приложение. Литературната справка съдържа 138 източника, от които 62 на латиница.

Актуалността на избраната тема на дисертационния труд се основава на факта, че зависимостта на здравните резултати от развитието на икономиката е безусловна. Безспорни са големите икономически загуби, получени в резултат от здравословни проблеми. Влошеното здраве оказва своето негативно влияние върху работещите, което от своя страна води до значителни щети за икономиката.

Здравният статус на хората влияе върху степента им на участие в социалния и трудовия живот и върху тяхната производителност на работното място. По този начин здравеопазването пряко подпомага икономическия растеж и има решаващо значение за намаляване на бедността като едновременно допринася за устойчивото икономическо и социално развитие. Както е известно, отсъствията от работа поради временна и трайна нетрудоспособност генерират не само преки медицински разноски, но и социални разходи за осигурителните институции и работодателите. Също така временната нетрудоспособност на населението рефлектира и върху икономиката на страната по два начина – от една страна отсъствието от работа, т.е. неосъществения труд влияе отрицателно върху икономиката, тъй като не се произвежда БВП, плащат се големи суми за болнични за самия болен или пък за грижи за друг болен член на семейството (през 2016 г. разходите на НОИ и работодателите са нараснали с 66.4% спрямо 2009 г., а броя на дните, изплатени от НОИ и

работодателите се е увеличил с 29.9%; разходите за болнични през 2017 г. се увеличават с 12% в сравнение с предходната година), от друга страна - при боледуване освен преките разходи за лечение, които пациентът сам заплаща, трябва да отбележим и лечението в болница при по-тежките случаи, което лечение също е скъпо. В този аспект проучването е навременно и полезно.

Във въведението се обосновава убедително актуалността на проблема и избора на тема на дисертационния труд.

Литературния обзор разглежда два основни раздела:

1. Анализ на финансовото състояние на здравеопазването у нас:

- ✓ Анализ на разходите за здравеопазване през последните години;
- ✓ Неформалните плащания като компенсация на ограниченияте финансови средства в здравеопазването;
- ✓ Роля на инвестициите в здравеопазването за икономическото развитие на страната;
- ✓ Анализ на връзката между икономическия растеж и подобряването на здравето.

2. Основни тенденции в демографското състояние у нас:

- ✓ Брой и структура на населението;
- ✓ Раждаемост;
- ✓ Смъртност;
- ✓ Естествен прираст;
- ✓ Външна миграция.

Материалът представен в тази глава е богат, компетентно и критично анализиран от авторката и показва нейната широка осведоменост по разглежданите проблеми и в методологичен аспект.

Във втора глава на разработката прецизно и ясно са представени целта, задачите и методологията на проучването. Правилно са определени обекта и единиците на наблюдението. Широкият набор от използвани

методи за събиране и обработка на материала взаимно се допълват, което позволява получената информация да бъде многострочно оценена.

В глава трета – РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ – е представен компетентен и задълбочен анализ на собствените проучвания в три направления:

1. Анализ на основните показатели за краткосрочните обезщетения поради „Общо заболяване“ и „Трудова злополука и професионална болест“, изплащани от ДОО за периода 2012 г. – IX 2017 г.:
  - ✓ общ брой на начислените обезщетения;
  - ✓ разходи за начислените обезщетения;
  - ✓ изплатени работни дни за временна неработоспособност;
  - ✓ среднодневно парично обезщетение за временна неработоспособност за страната;
  - ✓ среден разход за обезщетение;
  - ✓ коефициент на честота за периода;
  - ✓ среден брой на дните за едно обезщетение.
2. Анализ на икономическите и социални показатели, имащи отношение към здравното състояние на населението и икономиката на страната за периода 2012 г. - 2017 г.:
  - ✓ брутен вътрешен продукт;
  - ✓ среден осигурителен доход;
  - ✓ средногодишна инфлация;
  - ✓ безработица;
  - ✓ средна месечна работна заплата.
3. Анализ на резултатите от проведено анкетно проучване сред пациентите относно здравословното им състояние; доплащането и неформалното плащане за ползваните от тях здравни услуги; процента от дохода, отделян за здраве и честотата, и продължителността на ползваните болнични. Разгледани са редица взаимовръзки между различните въпроси и съответните отговори, в

зависимост от образованието, местоживеещето, размера на месечния доход, социалния и икономическият статус на респондентите.

Представените в дисертационния труд изводи, закономерно произтичат от анализа на представените данни, а препоръките са конкретни и насочени към отговорните институции:

- ✓ Националния осигурителен институт;
- ✓ Министерство на здравеопазването;
- ✓ Национална здравноосигурителна каса;
- ✓ Министерство на образованието;
- ✓ Министерство на труда и социалната политика;
- ✓ Районните здравни инспекции;
- ✓ Работодателите.

II. Оценка на приносите

Приносния характер на дисертационния труд е с научно и практико-приложно значение и се състои в:

1. Направен е полезен за икономическата теория анализ на връзката между икономическия растеж и подобряването на здравето. Потвърдени са вече известни на науката тези и теории за тясната връзка между двата показателя, а именно, че доброто здраве повишава нивата на човешкия капитал и следователно икономическата производителност на хората и темпа на икономически растеж на страната.
2. Обстойно са проучени и анализирани за шестгодишен период основните социално-икономически показатели, свързани със здравето и стабилността на здравноосигурителния модел.
3. Направен е сравнителен анализ за шестгодишен период на основните показатели за краткосрочните обезщетения поради „Общо заболяване“ и „Трудова злополука и професионална болест“. Установява се, че временната неработоспособност на

населението рефлектира и върху икономиката като от една страна неосъществения труд влияе отрицателно върху икономиката, тъй като не се произвежда БВП, плащат се големи суми за болнични за самия болен или пък за грижи за друг болен член на семейството, а от друга страна е скъпото болнично лечение при по-тежките случаи.

4. За първи път чрез научно обосновани факти е направен комплексен анализ и оценка на връзката между икономическия статус, здравословното състояние на респондентите, частта от дохода, отделяна за здраве, честотата, и продължителността на ползваните болнични.
5. Предлагат се насоки за подобряване здравния статус на населението.

III. Автореферат и публикации по труда

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на разработката и съдържа в себе си най-важните резултати и изводи от проучването.

Във връзка с темата на дисертацията Мария Димитрова има 3 публикации (една от които е в международно реферирано издание), които отразяват части от дисертационния труд.

IV. Заключение

В заключение считам, че дисертационния труд на Мария Здравкова Димитрова на тема: „Здравето на населението и отражението му върху икономиката на страната“ по актуалност, прецизност на методиката, обем на проучването и значимост на приносите отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника на МУ-София за неговото прилагане.

Във връзка с всичко изложено по-горе давам своята положителна оценка и убедено препоръчвам на членовете на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор” по докторска програма „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията” на Мария Здравкова Димитрова.

31.07.2018 г.
София

Изготвил становището:
/доц. Цв. Петрова-Готова, дм/

